

Statencommissiestuk

Noordelijk Audiovisueel Archief

Advies: ter behandeling in de Statencommissie Cultuur en Welzijn op
12 september 2001

C-stuk

Behandeld door mevrouw E. den Engelsman, telefoonnummer
(0592) 365611
Portefeuillehouder: mevrouw M.W. Brink-Massier

Inleiding

In noordelijk verband is een project ontwikkeld dat zich richt op het digitaliseren van de noordelijke audiovisuele collecties met als thema Landbouw. Het project is ontwikkeld door het Gronings Audiovisueel Archief, het Fries Film Archief en de heer Albert Haar in de rol van adviseur van de provincie Drenthe op het gebied van audiovisuele archieven. Het Drents Archief is gevraagd uitvoerder te zijn van het project in Drenthe omdat het digitaliseren van audiovisuele collecties goed aansluit bij de deskundigheden en ambities van het Drents Archief om archieven toegankelijker te maken voor het publiek. Daarbij speelt eveneens de wens van de provincie en het Drents Archief, om te komen tot een regionaal historisch centrum in Drenthe. In dit kader stellen wij voor het Drents Archief voor de periode 2001 tot en met 2004 jaarlijks een subsidie te verlenen van ten hoogste f 100.000,-/€ 45.378,02¹. Hiervan is f 50.000,-/€ 22.689,01 bedoeld om qua archivering van audiovisueel materiaal een inhaalslag te maken in Drenthe en f 50.000,-/€ 22.689,01 voor het noordelijke project.

Advies

In het kader van het Actieprogramma Cultuurbereik aan het Drents Archief voor de periode 2001 tot en met 2004 jaarlijks een subsidie verlenen van ten hoogste f 100.000,-/€ 45.378,02 ten behoeve van het project Noordelijk Audiovisueel Archief.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

Het in noordelijk verband digitaliseren en beter toegankelijk maken van archiefmateriaal (bijvoorbeeld ten behoeve van genealogisch onderzoek).

Argumenten

Het project Noordelijk Audiovisueel Archief past binnen de doelstellingen van het Actieprogramma cultuurbereik om het cultureel vermogen beter zichtbaar te maken en draagt bij aan het versterken van de samenwerking op het gebied van cultuurhistorie in de regio.

Uitvoering

Tijdsplanning

Vóór 1 november a.s. wordt een gezamenlijk plan van aanpak voor het project Noordelijk Audiovisueel Archief ingediend. Het project zelf heeft een looptijd van vier jaar.

Financiën

Totale kosten	n.v.t.
Externe kosten	n.v.t.
Kosten voor de provincie	f 100.000,-/€ 45.378,02 per jaar in 2001, 2002, 2003 en 2004

Uit het budget: Actieprogramma cultuurbereik 2001 tot en met 2004

¹ Het in dit schrijven opgenomen bedrag in euro's is bedoeld als gewenningsinformatie. Hieraan kunnen geen rechten ontleend worden.

Monitoring en evaluatie

Jaarlijkse rapportage vorderingen project, met speciale aandacht voor het publieksbereik.

Extern betrokkenen

Het Drents Archief in samenwerking met het Gronings Audiovisueel Archief en het Fries Film Archief alsmede het Drents Museum, de Provinciale Bibliotheekcentrale en RTV Drenthe.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

1. Projectbeschrijving Noordelijk Audiovisueel Archief.
2. Brief van gedeputeerde staten van 16 juli 2001, kenmerk 28/CW/A72/2000012898, aan het Drents Archief, inzake Noordelijk Audiovisueel Archief.
3. Extract uit het Cultureel Kompas voor het Noorden.

Ter inzage in de leeskamer

N.v.t.

Assen, 29 augustus 2001
Kenmerk: 35/6.8/2001007872

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter
H. Rappa-Velt, griffier

ms/coll.

HET NOORDELIJK AUDIOVISUEEL ARCHIEF (NAVA)

Project digitalisering Noordelijke audiovisuele collecties met als thema landbouw

13-12-2000

HET NOORDELIJK AUDIOVISUEEL ARCHIEF (NAVA)

Project digitalisering Noordelijke audiovisuele collecties met als thema landbouw

1.1 INLEIDING THEMA

In de drie Noordelijke provincies ligt een schat aan regionaal historisch film- video- en geluidsmateriaal opgeslagen. In Fryslân en Groningen bij de regionale filmarchieven -het Fries Film Archief (FFA) en het Gronings AudioVisueel Archief (GAVA)-, in Drenthe liggen diverse collecties verspreid, onder andere bij het Drents Museum te Assen. In Drenthe wordt momenteel onderzocht of ook daar de diverse collecties centraal ondergebracht kunnen worden. Daarom zal hieronder van drie archieven gesproken worden.

De collecties van de drie archieven tezamen geven een prachtig beeld van de economische en maatschappelijke veranderingen in de vorige eeuw in het Noorden. Verhoudingsgewijs bevatten de collecties veel films over de landbouw. En niet alleen over akkerbouw en veeteelt, maar ook over de landbouwproductenverwerkende industrie als de zuivel-, suiker-, strokarton en aardappelmeelindustrie. Dat ligt voor de hand. Immers: in de drie Noordelijke provincies was en is de landbouw en de daaraan gerelateerde industrie de meest kenmerkende bedrijfstak. Veranderingen in de landbouw hadden tot gevolg dat de sociale structuur veranderde. Door de mechanisatie werden de landarbeiders veelal overbodig en moesten werk zoeken in de steden. Zij trokken niet alleen naar steden in hun directe omgeving, maar ook naar het Westen van ons land of emigreerden. Na de Tweede Wereldoorlog werden nieuwbouwwijken bij de groeikernen uit de grond gestampt om de nieuwe inwoners te huisvesten. Deze vonden werk in de industrie die was afgekomen op de goedkope arbeidskrachten, zoals Philips in Drachten en Stadskanaal of de Enka in Emmen.

Het platteland ontvolkte, maar kreeg weer nieuwe bewoners in de vorm van forensen die niet werkten in de plaats waar zij gingen wonen. Het dorpsleven veranderde. De kleine dorpscholen werden opgeheven, de plaatselijke middenstand verdween en het verenigingsleven, dat ooit grote bloei was gekomen, ging achteruit.

De agrarische industrieën, vaak begonnen als coöperaties op dorpschaal, ontwikkelden zich tot multinationals. De veranderingen in de landbouw hadden niet alleen invloed op de maatschappelijke structuur, maar ook op de ruimtelijke omgeving. Rationalisatie betekende dat de kleine boeren ten onder gingen en de overblijvende bedrijven en dus ook de gebouwen groter werden. De melkbussen en de melkrijder werden vervangen door de melktank. Ruilverkaveling veranderde het landschap ingrijpend.

In de boeken *Hoe God verdween uit Jorwerd* van Geert Mak en *De graanrepubliek* van Frank Westerman worden deze ontwikkelingen prachtig beschreven. De drie deelnemers bezitten een schat aan materiaal dat een beeld geeft van deze ingrijpende veranderingen in de twintigste eeuw. Dit thema zal daarom de inhoudelijke leidraad vormen bij het digitaliseren van de Noordelijke audiovisuele collecties.

1.2 HET NOORDELIJK AUDIOVISUEEL ARCHIEF(NAVA) SAMENWERKING VAN DE NOORDELIJKE AV-ARCHIEVEN

De archivering van av-materiaal en het toegankelijk maken ervan is een kosten-, arbeids- en kennisintensief proces. De Noordelijke av-archieven ontbreekt het aan geld en menskracht. Samenwerking tussen de Noordelijke av-archieven is daarom een goede optie om de schaarse middelen zo efficiënt mogelijk te benutten. De noemer waaronder de samenwerking kan plaatsvinden ligt voor de hand: digitalisering. Digitalisering biedt grote mogelijkheden om het publiek voor av-archiefmateriaal te verbreden en beter te kunnen bedienen. Het produceren van cd-rom's voor het onderwijs of een website met een database met daaraan gekoppeld video- of audio-fragmenten is een reële optie. En in de nabije toekomst nemen mogelijkheden om dit soort materiaal digitaal te bekijken en te hergebruiken alleen maar toe. De archieven hebben zich vanaf hun oprichting altijd ten doel gesteld het av-erfgoed te verzamelen en te bewaren, opdat het weer gebruikt kan worden. Wat is tenslotte de zin van het bewaren van een film of een geluidsband als het publiek daar geen kennis van kan nemen.

Om het doel van het project – door een aanzienlijk deel van de collecties rond het thema landbouw digitaal ter beschikking te stellen aan gebruikers - een breed publiek te bereiken, kan immers niet worden volstaan met alleen maar film te digitaliseren. Dan zouden er slechts digitale kopieën worden vervaardigd. Het publiek zal ook informatie over de film moeten kunnen vinden, onder andere op een website. Daarvoor is het noodzakelijk om de film beschreven te hebben in een database die aan de website is gekoppeld. Zonder een adequate beschrijving is het vinden van een film of een fragment niet mogelijk. Eén van de karakteristieken van audiovisuele media is tenslotte dat die geen inhoudsopgave of index hebben. Daarnaast zal de film ook in een dusdanig goede staat moeten zijn dat hij nog gedigitaliseerd kan worden. Voordat hij gedigitaliseerd wordt, zal ook duidelijk moeten zijn of er geen betere kopieën bekend zijn. Kortom het beheer en de beheergegevens spelen een belangrijke rol in het digitaliseringstraject. Dit geldt ook zonder meer voor de juridische status van het materiaal. Alleen al voordat een film wordt gedigitaliseerd, zal moeten vast staan of de desbetreffende film mag worden gekopieerd, laat staan digitaal verspreid.

Voorwaarde bij het succesvol inzetten van de nieuwe mediatechnieken is dus dat alle onderdelen van het archiveringsproces daarbij betrokken worden. Het proces kan worden opgesplitst in het verzamelen, beheren, conserveren, ontsluiten en ter beschikkingstellen. Elk onderdeel van het archiveringsproces dat vooraf gaat aan het laatste stadium, het ter beschikkingstellen, heeft een beslissende invloed op de kwaliteit daarvan. De digitalisering zal daarom niet beperkt moeten blijven tot het eindproduct, maar het hele archiveringsproces zal digitaal moeten worden. Gedurende de gehele projectperiode zal daarom moeten worden gewerkt aan de digitalisering van het archiefproces. Alle onderdelen van het archiefproces zullen dus in samenhang met elkaar moeten worden aangepakt. Idealiter resulteert dit in een systeem waarin de gegevens van de verwerving, beheer, ontsluiting, terbeschikkingstelling en het gedigitaliseerde document aan elkaar gekoppeld zijn.

Door in het projectprogramma het digitaliseren van het archiefproces te splitsen in zijn respectievelijke onderdelen is het bovendien ook mogelijk om de werkzaamheden toe te snijden op de behoefte van de partners. Daarnaast biedt deze benadering meer inzicht in de voortgang van het project.

Naast de lopende werkzaamheden voor het digitaliseren van het archiefproces, wordt per jaar een deelproject afgerond dat tot doel heeft het publiek of een speciale doelgroep met het materiaal in aanraking te brengen. De ervaringen die daaruit worden opgedaan kunnen worden gebruikt om de verdere richting van het project te bepalen.

Samenwerking op het terrein van de nieuwe media is voor de Noordelijke av-archieven een logische stap gezien hun vergelijkbare collecties en achtergrond. Onder de naam Noordelijk AudioVisueel Archief (NAVA) zullen de drie partners het publiek zo een optimaal mogelijke toegang te bieden tot het Noordelijk audiovisueel erfgoed.

1.3 EINDDOEL PROJECT, UITGANGSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN

Het einddoel van het project is het komen tot een gemeenschappelijke website. In overleg tussen vertegenwoordigers van de drie Noordelijke provincies en de Noordelijke av-archieven over het NAVA-project zijn een aantal randvoorwaarden en uitgangspunten geformuleerd die als leidraad zullen dienen bij de nadere invulling van het projectplan.

Voor de aanpak van het project hebben de drie archieven een aantal doelen en uitgangspunten geformuleerd die als kader dienen voor het projectplan dat door de projectcoördinator in overleg met de drie partners zal worden uitgewerkt..

Doelen

- Einddoel is een gezamenlijke website. De website biedt een overzicht van het in Noord-Nederland beschikbare materiaal. Voor het opvragen van het materiaal verwijst zij naar het archief waar het materiaal fysiek beheerd wordt.
- Het thema landbouw en de sociaal-economische veranderingen tijdens de twintigste eeuw in het Noorden vormt de inhoudelijke leidraad.
- Het digitaliseren van het archiefproces is het middel om tot het einddoel te komen
- Per archief kunnen deelprojecten worden ingediend

organisatie

- Bij de uitvoering van het NAVA-project kan onderscheid worden gemaakt in gemeenschappelijke onderdelen en deelprojecten die per provincie worden uitgevoerd. De projectcoördinator draagt zorg voor de onderlinge afstemming van de deelprojecten en de gemeenschappelijke onderdelen van het project
- De projectcoördinator is verantwoordelijk voor de voortgang van het project; hij rapporteert aan de begeleidingscommissie en is gesprekspartner voor de drie provincies
- De projectcoördinator werkt in overleg met de drie partners het projectplan verder uit
- De projectcoördinator wordt aangesteld bij een van de drie archieven die het project dragen
- De begeleidingscommissie wordt samengesteld met vertegenwoordigers uit de:
 - cultuureducatie (Drents erfgoedhuis en Groningse erfgoedinstelling)
 - regionale omroep (Omrop Fryslân en RTV Drenthe)
 - bibliotheken (Biblionet Groningen en Friese CBD)
- De kosten voor het gezamenlijke deel van het project worden verdeeld over de provincies in de verhouding 2:2:1 (Fryslân; Groningen; Drenthe)

Samenwerking met andere instellingen i.h.b. het onderwijs

- Onderzocht moet worden hoe kan worden samengewerkt met andere digitaliseringprojecten van het Noordelijk cultureel erfgoed zoals Plaatje Noord-Nederland en Kennis op het Net.
- Contact zal worden gelegd met nationale organisaties als het Nederlands Audiovisueel Archief (NAA), stichting Digitaal Erfgoed Nederland (DEN) en Kennisnet om zo inzicht te krijgen en/of aan te sluiten bij ontwikkelingen op het terrein van het digitaliseren van cultureel erfgoed.
- Bij de uitvoering van de publieksgerichte activiteiten zal steeds worden samengewerkt met afnemers zoals scholen, zodat het product zo goed mogelijk zal aansluiten bij hun vraag.
- Speciale doelgroep van het project vormt het onderwijs
- Het project zal aansluiten bij de erfgoed educatieprogramma's in de drie provincies
- Voor de inhoudelijke uitvoering zal worden samengewerkt met het Universitaire Centrum Leraren Opleidingen (UCLO) en in het bijzonder met het project ICT-Noord.

Aanvullende afspraken

- Inkomsten van producten die specifiek voorkomen uit het project komen ten goede aan het project
- Inkomsten van het gebruik van materiaal dat is geïnventariseerd en gedigitaliseerd in het kader van het project komen ten goede aan het archief waar het materiaal zich bevindt
- Bepalend bij de keuze voor software is de uitwisselbaarheid van gegevens en de mate waarin tegemoet gekomen kan worden aan de specifieke eisen die worden gesteld door av-archieven.
- Alleen investeringen in apparatuur en/of software die noodzakelijk zijn voor de voortgang van het project worden uit NAVA-gelden betaald Apparatuur en/of software die wordt aangeschaft voor de uitvoering van een deelproject van een archief, komt voor rekening van het projectbudget van dat archief en blijft na afloop van het project het eigendom van dat archief. Bij investeringen voor de gezamenlijkheid zal van tevoren worden bepaald wat er met deze apparatuur en/of software na afloop van het project gebeurt.
- In het project kunnen alle soorten audiovisueel materiaal worden gebruikt (wellicht ten overvloede: audiovisuele bronnenmaterialen zijn sequentiele media zonder meta-informatie, bijvoorbeeld foto's of dia's vallen er buiten)

1.4 Voorstel Projectfasering

2001

- *Vorbereidingsfase*

Het in kaart brengen van respectievelijke collecties, qua onderwerpen, technische staat, juridische status, wijze en mate van ontsluiting. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de gegevens van de Nationale Inventarisatie Audiovisuele Collectie. Ook zal bij het oriënterend onderzoek de technische uitrusting van de av-archieven moeten worden meegenomen.

- *Het opstellen van het projectprogramma*

Op grond van de boven geformuleerde doel en uitgangspunten zal het projectprogramma en de eerste deelprojecten worden opgesteld. Daarnaast zal onderzoek moeten worden gedaan naar de benodigde soft- en hardware. Waarbij niet alleen de technische specificaties van belang zijn, maar ook in hoeverre werkzaamheden kunnen worden uitbesteed. Zo is het in

bulk digitaliseren van av-materiaal bij gespecialiseerde bedrijven een voor de handliggende optie.

De aan te stellen projectcoördinator en de drie archieven zullen onderzoeken op welke wijze projectmedewerkers worden aangesteld dan wel ingehuurd. Daarnaast zal de projectcoördinator adviseren over de nadere voorwaarden waaronder de partners gaan samenwerken.

- *Deelproject thema en onderwijs*

In het kader van dit deelproject zal een oriënterend literatuuronderzoek gedaan worden naar de rol van de landbouw in het Noorden van de twintigste eeuw. De bevindingen uit dit onderzoek zullen worden gebruikt om een selectie te maken uit de NAVA-collectie. Dit materiaal zal worden gebruikt in twee pilots voor het onderwijs op VMBO en HAVO/VWO-niveau. Het thema en zijn uitwerking zullen worden gepresenteerd op studiedagen voor het onderwijs, te houden in de drie provincies. De evaluatie van de studiedagen en de pilots zal de basis vormen voor het vervolg van de terbeschikkingstellingprojecten van materiaal.

- *Digitalisering archiefproces*

2002

- *Start websitebouw en presentatie*

De website zal stapsgewijs worden uitgebreid. Eerst met alleen tekstbestanden en kleine fragmenten. .

- *Digitalisering archiefproces*

2003

- *10 delige serie thema landbouw in de twintigste eeuw en het Noorden ten behoeve van het voortgezet onderwijs en andere doelgroepen.*

- *Digitalisering archiefproces*

- *Website*

2004

- *Materiaal digitaal beschikbaar via website*

- *Digitalisering archiefproces*

1.5 PROJECTBEGROTING

De begroting gaat uit het totale bedrag van f 250.000 op jaarbasis voor het gehele project. De splitsing naar partner wordt gemaakt als duidelijk is welke deelprojecten per archief zullen worden aangevraagd. De begroting gaat uit van een bedrag dat ter beschikking wordt gesteld om een activiteit of een deelproject uit te voeren. Het bedrag kan besteed worden aan het inhuren van personeel, het uit besteden van werkzaamheden of de aanschaf van apparatuur ten behoeve van het project. Bekeken wordt welke zaken gezamenlijk, dan wel per archief zullen worden aangeschaft, ingehuurd etc. De bedragen zoals hieronder vermeld geven een indicatie van de te verwachten kosten. Gedurende het project zal per jaar een definitieve begroting worden opgesteld door de projectcoördinator in overleg met de drie archieven voor het komende projectjaar.

Daarnaast zal ook actief gezocht moeten worden naar sponsoring. Hetzij voor het hele project, hetzij op deelprojectniveau.

Begroting 2001

Digitaliseren archiefproces o.a. aanschaf apparatuur en software	f 180.000
Projectcoördinatie	30.000
Onderzoek naar en studiedagen over thema landbouw en onderwijs	40.000
sponsoring	p.m.
totaal	f 250.000

Begroting 2002

Digitaliseren archiefproces o.a. aanschaf apparatuur en software	f 180.000
Projectcoördinatie	20.000
Website	40.000
sponsoring	p.m.
totaal	f 250.000

Begroting 2003

Digitaliseren archiefproces o.a. aanschaf apparatuur en software	f 180.000
Projectcoördinatie	20.000
Programmaserie landbouw	30.000
Website	30.000
sponsoring	p.m.
totaal	f 250.000

Begroting 2004

Digitaliseren archiefproces o.a. aanschaf apparatuur en software	f 180.000
Projectcoördinatie	20.000
Project	20.000
Website	30.000
sponsoring	p.m.
totaal	f 250.000

Provinciehuys
Westerbrink 1
Assen

Postbus 122
9400 AC Assen

Telefoon
(0592) 36 55 55
Telefax
(0592) 36 57 77

Aan:
Drents Archief
t.a.v. de heer D. Huizing
Postbus 595
9400 AN ASSEN



Assen, 16 juli 2001
Ons kenmerk 28/CW/A72/2000012898
Behandeld door mevrouw W. Schutte (0592) 365610
Onderwerp: Noordelijk audiovisueel archief

Geachte heer Huizing,

Graag vragen wij uw aandacht voor het volgende. De drie noordelijke provincies hebben besloten de uitvoering van het project Het noordelijk audiovisueel archief, project digitalisering noordelijke audiovisuele collecties met als thema landbouw gezamenlijk te subsidiëren in het kader van het Actieprogramma cultuurbereik. Wij vragen uw organisatie om voor Drenthe uitvoerder van dit project te zijn. Dit omdat het digitaliseren van audiovisuele collecties ons inziens goed aansluit bij uw deskundigheden en ambities om archieven toegankelijker te maken voor het publiek, en ook bij uw en onze wens om te komen tot een regionaal historisch centrum in Drenthe. Hierbij treft u de projectbeschrijving van "Het noordelijk audiovisueel archief" aan. Deze is ontwikkeld door het Gronings Audiovisueel Archief, het Fries Film Archief en de heer Albert Haar in de rol van adviseur van de provincie Drenthe op het gebied van audiovisuele archieven. Einddoel ervan is, om te komen tot een gezamenlijke website van Gronings Audiovisueel Archief, Fries Filmarchief en Drents Archief, die een overzicht biedt van het in Noord-Nederland beschikbare audiovisuele filmmateriaal. Het digitaliseren van het archiefproces van audiovisueel materiaal is het middel om tot dit einddoel te komen. Wij gaan ervan uit dat het Drents Archief over vier jaar de expertise bezit om volledige archivering van audiovisueel materiaal aan te bieden. Dit dient te blijken uit het aantal aan het publiek ter beschikking gestelde audiovisuele items.

Wij vragen u de genoemde projectbeschrijving uit te voeren, onder een aantal voorwaarden. Onder voorbehoud dat de provinciale Statencommissie Cultuur en Welzijn in september hiermee instemt, kennen wij u hiervoor een subsidie toe van maximaal f 100.000,-/€ 45.378,02¹ voor het jaar 2001. Wij zullen provinciale staten voorstellen u voor de jaren 2002, 2003 en 2004 eenzelfde bedrag ter beschikking te stellen, omdat het hier gaat om een vierjarig project. Van de f 100.000,-/€ 45.378,02 is f 50.000,-/€ 22.689,01 bedoeld om qua archivering van audiovisueel materiaal een inhaalslag te plegen in Drenthe, en f 50.000,-/€ 22.689,01 voor het noordelijke project. Wij gaan ervan uit dat de resultaten van de inhaalslag een van de voorwaarden is voor het slagen van het noordelijk project.

In ons besluit hebben wij de opmerkingen van de Adviescommissie Actieprogramma Cultuurbereik (vergadering 19 juni jl.) meegewogen. Deze commissie was positief over het project, met name over het feit dat audiovisueel materiaal in Drenthe nu toegankelijk wordt voor een breed publiek en het feit dat het een noordelijk samenwerkingsproject is.

Voorwaarden

- Onder audiovisueel archiefmateriaal verstaan wij bewegende beelden en/of geluid, zonder een daarop bestaande toegang.
- U dient het Gronings Audiovisueel Archief en het Fries Filmarchief een gezamenlijk plan van aanpak voor het noordelijk project te ontwikkelen. De coördinator van het Gronings Audiovisueel Archief, Harry Romeijn, treedt op als projectleider. Onderdeel van het plan van aanpak is afspraken over de inzet van financiën, ook voor het gedeelte dat de inhaalslag voor Drenthe betreft. Wij verwachten dit plan van aanpak van u vóór 1 november van dit jaar.
- Wij zien restauratie en opslag van het audiovisuele materiaal niet als onderdeel van het project, maar als uw eigen verantwoordelijkheid.
- Wij verwachten van u jaarlijks een rapportage over de vorderingen van het project, met speciale aandacht voor het publieksbereik.
- Wij gaan ervan uit dat u bij het opstellen van het projectplan gebruikmaakt van het advies Albert Haar en de quick scan door het Drents Archief (beide bijgevoegd).
- Wij gaan ervan uit dat u ten behoeve van het Drentse deel van het project een projectgroep in het leven roept waarin de in Drenthe belangrijkste bij audiovisueel archiefmateriaal betrokken instellingen zitten. Dat zijn in ieder geval de Provinciale Bibliotheekcentrale Drenthe (PBc), het Drents Museum en Radio en TV Drenthe.
- Het is voor ons een voorwaarde dat u bij de keuze van systemen van archivering en digitalisering zowel afstemt met het Gronings Audiovisueel Archief en het Fries Filmarchief als met de PBc Drenthe. Dit enerzijds om te voorkomen dat er onnodig veel archiveringssystemen in gebruik raken en anderzijds om waar mogelijk voor dit project gebruik te kunnen maken van het fijnmazige netwerk van de zo laagdrempelige openbare bibliotheken.

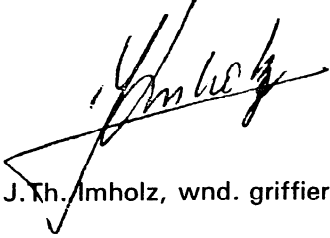
Wij zullen definitief met u afrekenen, nadat wij van u een op de begroting gebaseerde afrekening en een jaarlijkse rapportage van u hebben ontvangen.

¹ Het in dit schrijven opgenomen bedrag in euro's is bedoeld als gewenningsinformatie. Hieraan kunnen geen rechten ontleend worden.

Mocht u het niet eens zijn met deze beschikking dan kunt u binnen zes weken na de dag van verzending van deze brief een bezwaarschrift indienen bij ons college op grond van de Algemene wet bestuursrecht (zie bijlage onder A).

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,



J. Kh. Imholz, wnd. griffier



A.L. ter Beek, voorzitter

Bijlage(n):

wa.coll.3

Afschrift aan:

- het Gronings Audiovisueel Archief, t.a.v. de heer H. Romeijn, Cascadeplein 4, 9726 AD Groningen
- de Provinciale Bibliotheekcentrale, t.a.v. mevrouw H.E. de Herder, Postbus 78, 9400 AB Assen
- de heer A. Haar, Hoofdstraat 79, 7921 AE Zuidwolde

Cultureel Kompas voor het Noorden

De culturele ambities van het Noorden 2001-2004

De cultuurhistorie van het Noorden ligt besloten in de vele historische gebouwen en de archeologische monumenten, de materialen en collecties die ons gebied rijk is. Bovendien bevatten de regionale musea een schat aan informatie. De maatschappelijke betekenis van cultuurhistorische informatie is groot. Voor het behouden en benutten van cultuurhistorische kwaliteit zijn voor ons maatgevend: **Identiteit**; het gevoel van eigenheid van bewoners van een dorp, stad of streek. **Informatie**; basismateriaal voor onderzoek en educatie. **Inspiratie**; voor ontwerpers, schrijvers en beeldend kunstenaars en **Inkomen**. Wij willen ons inspannen voor zowel het behoud als de ontsluiting van cultuurhistorisch materiaal.

Het gebruik van onze (streek)talen maakt het Noorden voor haar eigen bewoners en bezoekers van buiten het gebied herkenbaar. De informatievoorziening over lokale activiteiten en historie door de regionale media, wel of niet in de streektaal, sterkt de beleving van de eigenheid van het gebied.

2.1 Archieven en bibliotheken

Het voorzieningenniveau van archieven en bibliotheken in Noord-Nederland is goed. Het archiefwezen behoeft echter ondersteuning bij het beheer van collecties en het ontsluiten ervan. De hoeveelheid waardevol erfgoed is immens, maar wordt slechts beperkt gebruikt. Er is weliswaar voldoende deskundigheid aanwezig, maar de formatie en de technische mogelijkheden volstaan niet om het gebruik door derden voluit uit te breiden.

In het relatief dunbevolkte Noorden spelen de openbare bibliotheken een cruciale rol als informatiebron en cultuurspreider. Ook het medium Internet kan in de ontsluiting van het cultureel erfgoed voor het publiek (jeugd en volwassenen) in Noord-Nederland in en buiten de openbare bibliotheken een essentiële rol spelen. Juist in een gebied waar de grote geografische afstand tussen voorzieningen en het publiek een belemmering kan vormen, biedt de virtuele bibliotheek een belangrijke aanvulling op het voorzieningenpakket. Onze bibliotheken streven gezamenlijk al naar het toegankelijk maken van hun collecties via Internet. Uitgaande van deze unieke situatie willen wij Noord-Nederland voor de periode van 2001 tot 2004 zien als proeftuin voor de digitale ontsluiting van het cultureel erfgoed en de samenwerking tussen archieven, bibliotheken en musea.

Wij hebben een aantal ideeën ontwikkeld waarvoor we participatie door het ministerie van OC&W vragen. Deze plannen betekenen een inhaalslag in het ontsluiten van het cultureel erfgoed, die ons inziens boven de verantwoordelijkheid van het Noorden uitstijgt. Bovendien leveren deze plannen modellen op voor de vernieuwde rol van de rijksarchieven, een innovatieve ontsluiting van cultureel erfgoed en meer samenwerking tussen archieven (gemeente- en rijksarchieven), bibliotheken en andere cultuurhistorische instellingen zoals musea. Deze modellen kunnen ook elders in het land gebruikt worden. Concreet zal de proeftuin gestalte krijgen in pilots. Ter illustratie noemen wij drie voorbeelden.

- I. **Audiovisuele collecties: samenwerking beleid en ontsluiting collecties Noord-Nederland**
- II. **Plaatje Noord-Nederland: catalogus cultuurhistorisch beeldmateriaal**
- III. **Kennis op het net: cultuurhistorische website voor het onderwijs**

Zie volgende pagina voor de omschrijving van deze drie voorbeelden.

I. Audiovisuele collecties: samenwerking beleid en ontsluiting collecties Noord-Nederland

Er bestaan interessante audiovisuele collecties in het Noorden. Onder meer de regionale omroepen hebben inmiddels een archief van tientallen jaren. De omroepen putten steeds meer uit dit materiaal en vergroten daarmee de bekendheid waardoor particulieren weer meer materiaal afstaan. Dit deels recente, deels oudere en onvervangbare materiaal is voor de culturele eigenheid van het Noorden van grote betekenis, doch gaat in kwaliteit snel achteruit. Niet alleen de grote hoeveelheid materiaal is een probleem, maar ook de kostbaarheid van het conserveren ervan en het overbrengen op moderne dragers. Hierover moeten op landelijk niveau afspraken gemaakt worden waarbij voorop staat dat de huidige archieven kansen krijgen tot verdere professionalisering. Zo wordt voorkomen dat voor het Noorden interessant materiaal alleen in landelijke archieven of helemaal niet aanwezig is.

II. Plaatje Noord-Nederland: catalogus cultuurhistorisch beeldmateriaal

Zowel archieven als bibliotheken constateren een grote vraag van het publiek naar historische afbeeldingen. Historisch beeldmateriaal is ook een manier om bij alle bevolkingsgroepen belangstelling en begrip voor eigen en andermans verleden te kweken en inzicht in het heden te bieden. Het beeldmateriaal is echter in veel gevallen fragmentarisch en onoverzichtelijk gecatalogiseerd en daardoor minder goed toegankelijk. Een noordelijke werkgroep van bibliotheken en archieven moet in samenspraak met musea een uniform systeem ontwikkelen om het beeldmateriaal te catalogiseren en te scannen, zodat het voor iedereen raadpleegbaar wordt. Deze cultuurhistorische catalogus kan gekoppeld worden aan de bestaande bibliotheekcatalogi op Internet, eventueel ook die van de Koninklijke Bibliotheek, en aan de internetvoorzieningen van archiefdiensten. Wij vragen van het ministerie van OC&W het hiervoor noodzakelijke onderzoek te financieren. Deze inzet van het ministerie zou een extra stimulans zijn voor alle partijen om aan het project bij te dragen.

III. Kennis op het net: cultuurhistorische website voor het onderwijs

Het te ontwikkelen 'kennisnet' is vooral een infrastructuur. Wij zien daarbij de mogelijkheid om ook een specifiek aanbod te creëren ten behoeve van het onderwijs door middel van een website met cultuurhistorische informatie. In overleg met deskundigen op het gebied van erfoededucatie kan reeds beschikbaar materiaal toegankelijk worden gemaakt en centraal worden aangeboden via een plek op het kennisnet. Dit dient aan te sluiten bij het studiehuisconcept en de rol die de bibliotheken, archieven en musea hierin spelen. Deze website dient ook een onderdeel 'Nieuwkomers in Noord-Nederland' te bevatten, waarop historische informatie is te vinden over enkele eeuwen Noord-Nederland als immigratiegebied. Deze migratiegeschiedenis geeft aan dat de komst van vreemdelingen niet iets van recente aard is dat voornamelijk in de Randstad speelt. Het project 'Nieuwkomers in Friesland' kan hierbij als voorbeeld dienen.